

**UCHWAŁA NR .../.../2024
RADY GMINY GŁÓWCZYCE
z dnia 2024r.**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główczyce na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główczyce na lata 2024-2030, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

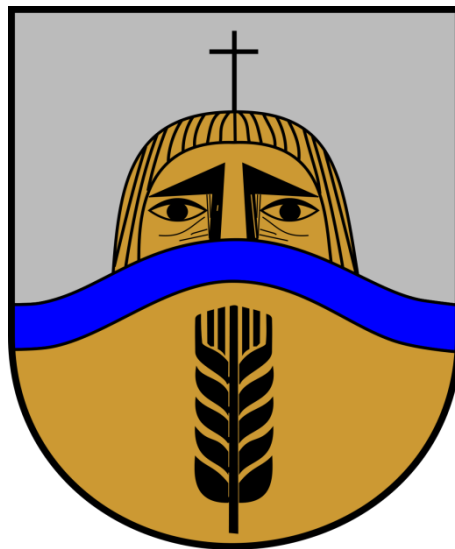
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Główczyce

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXVII/232/21 Rady Gminy Główczyce z dnia 11 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Główczyce na lata 2021 – 2025.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik nr 1
uchwały Nr
Rady Gminy Główczyce
z dnia

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główczyce na lata 2024-2030

Spis treści

I. Wstęp	str.3
1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.....	str. 5
2. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	str. 6
3. Adresaci Programu.....	str.12
4. Miejsce realizacji Programu.....	str.13
5. Realizatorzy Programu i czas realizacji.....	str.13
II. Część diagnostyczna	str.14
1. Opis problemu przemocy domowej.....	str.14
2. Zasoby instytucjonalne.....	str.18
3. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy domowej.....	str.18
III. Część programowa	str.20
1. Założenia Programowe.....	str.20
2. Cele, kierunki i wskaźniki Programu.....	str.20
3. Monitorowanie, sprawozdawczość i wymiana informacji oraz środki finansowe na realizację Programu.....	str.24
IV. Zestawienie tabel	str.25

I. WSTĘP

Przemoc domowa jest problemem o dużej szkodliwości społecznej, który stanowi dla rodziny oraz jej członków poważne zagrożenie. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie członkowie stanowią dla siebie oparcie. W rodzinie dysfunkcyjnej, w której występują napięcia dochodzi do sytuacji, które nierzadko mogą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia osób ją tworzących. Krzywdzeni obawiają się ujawniać problem, gdyż nie chcą jego nasilenia i przykrych konsekwencji dla rodziny. Zjawisko, ze względu na swoją złożoność jest problemem interdyscyplinarnym i wymaga stałej, zmożonej współpracy wielu instytucji i organizacji, zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy. Każdy ma prawo czuć się bowiem w swoim domu bezpiecznie i nic nie jest w stanie usprawiedliwić przemocy w żadnej postaci. Nikt nie powinien pozostawać obojętny będąc świadkiem przemocy. Konieczne jest więc uświadamianie społeczeństwu odpowiedzialności za zdrowie i życie osób, które znajdują się w naszym otoczeniu i są dotknięte tym problemem.

Polityka prorodzinna powinna skupiać się na zagwarantowaniu swoim obywatelom życia w optymalnych i bezpiecznych warunkach oraz zapobieganiu sytuacjom, w których to bezpieczeństwo mogłoby zostać zagrożone, np. poprzez akty przemocy. Szczególną ochroną powinny zostać objęte dzieci, które uwikłane w problem przemocy domowej odczuwają jej skutki przez całe życie. Będąc świadkami lub osobami bezpośrednio doświadczającymi różnych form agresji, uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie w sytuacjach stresowych jest przemoc. Modelowanie takiego wzorca ma wpływ na budowanie relacji w dorosłym życiu. Dzieci od najmłodszych lat powinny uczyć się od najbliższych szacunku do innych, wrażliwości i asertywności. Gdy jednak obserwują w relacjach najbliższych napięcie, konflikty, agresję, złość i są świadkami awantur, rękoczynów, nie ma

szans na właściwą socjalizację. Wręcz przeciwnie, tworzy zniekształcony obraz interakcji międzyludzkich.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi. Przemoc domowa może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie stało się przedmiotem kompleksowej regulacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.(z późniejszymi zmianami) o przeciwdziałaniu przemocy domowej, której celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, a także inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej. Ustawa określa szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej, jak również zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową. Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Nowelizacja ustawy o przemocy domowej z 2023 roku znacznie zmieniła terminologię dotyczącą zjawiska przemocy. Termin „przemoc w rodzinie” zastąpiono „przemocą domową”, „ofiare” zmieniono na „osobę doznającą przemocy domowej”, natomiast pojęcie „sprawcy” obecnie jest zastąpione pojęciem „osoby stosującej przemoc domową”.

Powyższy akt prawny określa ponadto zadania własne gminy, do których w szczególności należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina Głównyca po wprowadzeniu stosownych przepisów prawa podjęła działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Jednym z takich działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Głównycach w ramach, którego funkcjonują grupy diagnostyczno-pomocowe. Jednak pomimo podejmowanych działań konieczne są dalsze systematyczne działania, na rzecz osób uwikłanych w problem przemocy. Wskazana zatem jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Analiza zaplanowanych działań wskazanych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027 pokazuje, iż założone kierunki działań były prawidłowe, a ich realizacja przebiegała zgodnie z przyjętymi celami.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2023 powstał z uwagi na zmiany prawne – ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej, nowelizowanej w 2023r oraz 2024 roku. Program ten planowany jest w perspektywie kilkuletniej, jest w pewnej części kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027, a także wprowadzaniem nowych kierunków i działań w zależności od diagnozowanych potrzeb społecznych.

Program obejmuje zadania do realizacji dla wszystkich jednostek i instytucji, które nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Główny problemu przemocy oraz zwiększenie skuteczności podejmowanych działań przez instytucje pomocowe. Natomiast cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie i będą realizowane we współdziałaniu instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Główny.

Biorąc, jako podstawę Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zaplanowane działania będą miały charakter:

- uprzedzający: diagnozowanie, informowanie, edukacja, profilaktyka;
- interwencyjny: opieka i terapia,
- wspierający: poradnictwo, terapia i inne,
- korekcyjno-edukacyjny.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów, przewidywane efekty. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie i przepisy prawne.

1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 424 z późn. zm.), dalej także „ustawa”. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główny na lata 2024 -2030 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535), która obowiązuje zasadniczo od 22 czerwca 2023 r. W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 ustawy, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W niniejszym Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 poz. 1283 z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 poz. 117 z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151 z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 poz. 609 z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 poz. 2809 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 poz. 17 z późn. zm.),
- 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 poz. 1550 z późn. zm.),
- 9) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2024 poz. 560 z późn. zm.),
- 10) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 o Policji (Dz. U. z 2024r. poz. 145),
- 11) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

2. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy domowej

Od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni

– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne, zawarte w procedurze „Niebieskie Karty” (dalej także „NK”), nie wymagają zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie NK. Wprowadzono zasadę realizacji NK, według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 2890) poszerza katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który obejmuje:

- 1) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- 2) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- 3) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Wszystkie wskazane wyżej zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą są wydawane przez: Policję lub Żandarmerię Wojskową, sąd – w postanowieniu o udzielenie zabezpieczenia lub w postanowieniu o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby doznającej przemocy, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa. Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane. Zakazy tracą także moc, w przypadku gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):

- 1) podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- 2) w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę doznającą przemocy domowej lub
 - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

Co istotne, Żandarmerii Wojskowej przyznano uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec takich osób ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

Osoba doznająca przemocy domowej może wystąpić do sądu z wnioskiem o:

- 1) zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 2) wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 3) zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej,
- 4) zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- 5) zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym i orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. Kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek szybkiego rozpoznania sprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. W przypadku wniesienia apelacji, sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Sąd uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować. Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby doznającej tej przemocy.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą doznającą przemocy domowej, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy domowej.

Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wniosek o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne.

Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- 1) aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- 2) ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo
- 3) grzywny do 5000 złotych.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecko udziela się wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Zasadniczo wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. Przemoc fizyczna – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.
2. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
3. Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.
4. Przemoc ekonomiczna – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie,

uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwienie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

5. Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niedawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.
6. Cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejs działalności w sieci .

Przemoc domowa zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu. Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

1. Faza narastania napięcia – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;
2. Faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;
3. Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasza często towarzyszą łązy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje doznającą przemocy w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art. 207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),

- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

3. Adresaci Programu

Zmiany prawne od 22 czerwca 2023 r. w zakresie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wpłyną m.in. na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz organizacje pozarządowe i kuratorów sądowych. Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przepisów wprowadza zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powoływane są grupy diagnostyczno- pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główczyce na lata 2024 – 2030 skierowany jest do:

- 1) osób doświadczających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 5) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4. Miejsce realizacji Programu

Obszar Gminy Główczyce oraz poza terenem Gminy, o ile wymaga tego realizacja zadań Programu.

5. Realizatorzy Programu i czas realizacji

Podmiotami biorącymi udział w realizacji działań są instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców. Są to zarówno jednostki ustawowo powołane do podejmowania działań, jak i podmioty partnerskie, które mogą wesprzeć instytucje w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Są nimi:

- Urząd Gminy w Główczykach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczykach,
- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Główczyce,
- Komisariat Policji w Główczykach,
- Żandarmeria Wojskowa,
- Sąd Rejonowy i Okręgowy w Słupsku,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Słupsku,
- Prokuratura Rejonowa i Okręgowa w Słupsku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Główczykach,

- placówki oświatowe na terenie Gminy Główny,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Ośrodek Kuratorski nr 5 w Głównych przy Sądzie Rejonowym w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- parafie.

Działania przewidziane są na lata 2024 do 2030.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Ze względu na bardzo złożony charakter problemu przemocy, trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, które ona dotyka. Podstawę dookreślenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Główny stanowią przede wszystkim informacje gromadzone przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Głównych przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Głównych, jak również informacje pozyskane od instytucji współpracujących.

W części diagnostycznej ujęto wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Głównych.

1. Opis problemu przemocy domowej

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Główny została określona na podstawie danych i informacji zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych oraz innych instytucji współdziałających w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 1

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” na terenie Gminy Główny:

Rok	2021	2022	2023
Ośrodek Pomocy Społecznej	7	10	13
Policja	16	14	15
Oświata	1	2	2
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	1	1
Ochrona Zdrowia	0	1	3
Razem	25	28	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska Karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Z powyższego zestawienia wynika, iż na przestrzeni zestawianych lat, to Policja jest główną instytucją wszczynającą procedurę „Niebieskiej karty”, drugą – Ośrodek Pomocy Społecznej. Oświata w latach 2021-2023 wdrożyła w sumie 5 NK, jednak zgłaszającymi były również szkoły spoza terenu Gminy Główny. Na wniosek służb z „Ochrony zdrowia” wszczęte zostały 4 procedury – wszystkie spoza Gminy Główny. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wdrożyła 3 procedury (po

1 w każdym roku). O problemie pozyskała informacje podczas pełnionego cotygodniowego dyżuru dla osób uwikłanych w problem alkoholowy.

Z przedstawionych danych wynika również, że wdrażanie procedur ma tendencję zwykłą, co może wynikać z zaangażowania i wrażliwości przedstawicieli służb na bezpieczeństwo mieszkańców gminy Głównicy, a w szczególności osób zależnych.

Tabela 2

Podział Niebieskich Kart w zależności od osoby doznającej przemocy

Wyszczególnienie:	2021	2022	2023
Liczba NK A, z tego:	25	28	34
Liczba NK A, gdzie osobami doznającymi przemocy były dzieci	2	3	7 (11)
Liczba NK A, gdzie osobami doznającymi przemocy byli seniorzy	3	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska Karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Z powyższego zestawienia wynika, że procedura "Niebieskiej Karty" na przestrzeni wykazanych lat w znacznej mierze dotyczy osób zależnych – dzieci i seniorów. Osoby te wielokrotnie były się zgłosić stosowane wobec nich akty przemocy, ponieważ – jak uważali – nadal będą mieszkać i być zależnymi od swoich prześladowców. Znaczącą większość tych kart wszczynali pracownicy socjalni OPS oraz dzielnicowi Policji. Do spraw prowadzonych z danego roku dochodziły również procedury prowadzone i nie zamknięte z poprzedniego roku.

Wizytowanie i monitoring osób doznających przemocy przez pracowników socjalnych, jak i osób stosujących przemoc – przez dzielnicowego Policji, ma za zadanie nie tylko otaczanie ich pewnego rodzaju ochroną, ale przede wszystkim uświadamianie, co to jest przemoc, przeciwstawianie się jej oraz uczenie życia bez przemocy. W tym m.in. celu powoływane są Grupy Diagnostyczno-Pomocowe, które podczas posiedzeń omawiają bieżącą sytuację rodzin, jak również wspólnie z osobami doznającymi oraz stosującymi przemoc opracowują plan działania – wychodzenia z sytuacji przemocowych.

W przypadku małżonków niestety wielokrotnie spotykamy się z instrumentalnym podejściem do procedury NK, którą „chcą założyć” małżonkowie podczas procesu rozwodowego (często taka forma działania podpowiadana jest przez inne osoby).

Tabela 3

Zestawienie ilościowe posiedzeń Zespołu oraz Grup Roboczych/Diagnostyczno-Pomocowych

Rok	2021	2022	2023
Zespół Interdyscyplinarny	4	4	5
Ilość spotkań Grupy Roboczej/Diagnostyczno-Pomocowej	89	70	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań pracy Zespołu i Grup Roboczych/Diagnostyczno-Pomocowych

Należy pamiętać, że wszelkie działania podejmowane przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych odbywają się (i tylko tak mogą się odbywać) w ramach obowiązków służbowych, tym samym nie otrzymują dodatkowego wynagrodzenia.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z tut. Ośrodkiem przeprowadziła anonimową ankietę dotyczącą stanu wiedzy mieszkańców Gminy Głównicy na temat

przemocy domowej i cyberprzemocy. W ankiecie uczestniczyło 167 osób. Jedynie na pytanie 1 odpowiedziały wszystkie osoby.

Tabela 4

Zestawienie wyników ankiety

Pytanie	Liczba odpowiedzi: TAK	Liczba odpowiedzi: NIE
Czy Pani/Pana zdaniem w naszej gminie występuje zjawisko przemocy? (Jest to przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna wobec członka rodziny albo osoby najbliższej)	75 (44,9%)	92 (55,10%)
Czy Pani/Pana zdaniem w naszej gminie występuje zjawisko cyberprzemocy? (Jest to przemoc stosowania przy pomocy urządzeń elektronicznych np. telefonu, Internetu)	60 (36,14%)	106 (63,86%)
Czy Pani/Pan wie gdzie szukać pomocy w razie doznania przemocy lub bycia jej świadkiem?	124	40
W jaki sposób według Pani/Pana poprawić i rozszerzyć wiedzę na temat przemocy domowej i cyberprzemocy? a) Pogadanki b) Prelekcje c) Szkolenia d) Inne....	a) 91 b) 56 c) 91 d) 12	

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z powyższego zestawienia wynika, że w pewnej większości mieszkańcy Gminy Główczyce są świadomi gdzie szukać pomocy w sytuacji uwikłania w przemoc, jednak jednocześnie stwierdzają (55,10% badanych), że tej przemocy nie ma. Znaczna większość uważa (63,86% badanych), że również nie ma cyberprzemocy, co może wynikać jednak z niskiej świadomości co to jest cyberprzemoc. W ostatnim pytaniu badani mogli udzielić wielokrotnej odpowiedzi, Zdaniem badanych (którzy w większości twierdzili, że nie ma przemocy), proponują uświadamianie społeczności głównie poprzez: pogadanki i szkolenia, a następnie prelekcje. Najmniej osób podało inne metody i tu m.in. wpisano:

- wizyty Policji lub innych organów mających uprawnienia do prowadzenia tego typu pogadanek w szkołach
- spoty
- spotkania z dziećmi w szkole
- obowiązkowe wykłady on-line
- spotkania osób które wyszły z choroby alkoholowej
- zaangażowanie Policji, Opieki, Szkoły
- spotkania na imprezach plenerowych

Badanie to ukazuje, że wskazane jest podnoszenie wiedzy i świadomości w zakresie przemocy i jej zapobiegania.

Tabela 5

Finansowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego – środki własne Gminy Główczyce.

Rok	Plan budżetu	Wykonanie	W tym:
2021	11890,-	8.851,15 zł	koszt terapii dla ofiar przemocy; koszt zakupu licencji oprogramowania ZI; koszt obsługi (telefon przewodniczącej, materiały biurowe), szkolenie.
2022	11.890,-	8.869,86 zł	koszt terapii dla ofiar przemocy, koszt zakupu licencji oprogramowania ZI, koszt obsługi (telefon, materiały

			biurowe)
2023	12.340,-	9.949,16 zł	koszt terapii dla ofiar przemocy; koszt zakupu licencji oprogramowania ZI; koszt obsługi (telefon przewodniczącej, materiały biurowe), szkolenie.

Źródło: opracowanie własne – dane z księgowości OPS.

Finansowanie funkcjonowania i działań Zespołu Interdyscyplinarnego od początku powołania pokrywane jest ze środków własnych Gminy. W ramach działań Zespołu prowadzone są indywidualne spotkania terapeutyczne dla ofiar przemocy w wymiarze 4 godzin w miesiącu.

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego (Niebieskie Karty, działania, itp.) dokumentowane są w programie Sygnity dla ZI, do którego co roku wykupowana jest licencja – koszt ok. 2000 zł.

W bieżącym roku w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na funkcjonowanie Zespołu przekazywane jest 1.000 zł na posiedzenie, czyli 6.000 rocznie (spotkania 1x na 2 m-ce).

2. Zasoby instytucjonalne

Na rzecz mieszkańców Gminy Głównyzyce bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć współpracujących instytucji:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównyzykach
- 2) Komisariat Policji w Głównyzykach
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Głównyzykach
- 4) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Głównyzykach
- 5) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żelkowie
- 6) Szkoła Podstawowa w Pobłociu
- 7) Szkoła Podstawowa w Stowięcinie
- 8) Ośrodki zdrowia w Głównyzykach
- 9) Ośrodek Zdrowia w Pobłociu
- 10) Ośrodek Zdrowia w Stowięcinie
- 11) Ośrodek Zdrowia we Wrześciu
- 12) Prokuratura Rejonowa w Słupsku
- 13) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku
- 14) Sąd Rejonowy w Słupsku - kuratorzy zawodowi i społeczni,
- 15) Ośrodek Kuratorski nr 5 w Głównyzykach przy Sądzie Rejonowym w Słupsku,
- 16) Żandarmeria Wojskowa w Ustce
- 17) Organizacja pozarządowa,
- 18) inne zainteresowane instytucje spoza terenu Gminy (np. szkoły, placówki ochrony zdrowia).

3. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy domowej

Działania profilaktyczne na terenie Gminy Głównyzyce. powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny się ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych, które obejmą wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemu przemocy domowej zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji. Wskazane jest prowadzenie działań edukacyjnych, których celem jest upowszechnianie wiedzy odnośnie problemu przemocy domowej,

w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z takim problemem. Niezbędne jest zwracanie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej. Wskazane jest prowadzenie i włączanie się w kampanie społeczne zachęcające do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy ze służbą zdrowia w celu usprawnienia procedury "Niebieskiej Karty". Niezbędne jest przeprowadzanie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą domową a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy domowej, jak również wskazanie właściwych metod wychowawczych, przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych. Niezbędne jest również przeprowadzanie warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, działania edukacyjne zwiększające świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych oraz przeprowadzanie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury "Niebieskiej Karty" w szkole.

Rekomenduje się zatem:

- 1) Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur oraz monitorowanie przemocy domowej.
- 3) Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin doznających przemocy domowej.
- 4) Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja społeczna.
- 5) Zapewnienie miejsca schronienia w związku z przemocą domową.
- 6) objęcie działaniami profilaktycznymi młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym oraz osoby małoletnie zamieszkujące na terenie gminy Główny w zakresie identyfikacji czynników zagrożeń, symptomów krzywdzenia oraz krzewienie kultury reagowania na krzywdzenie (w tym używania mowy nienawiści i social mediów w celu atakowania jednostki lub grupy).

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Założenia programowe

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Główny na lata 2024 – 2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Głównymi założeniami przedmiotowego programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy i zatrzymanie przemocy. Bez realizacji wyżej wymienionych założeń pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szybsze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. Cele, kierunki i wskaźniki Programu

I CEL: Zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej i rozszerzenie dostępności pomocy.

Kierunki działań:

- 1) Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 2) Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych,
- 3) Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 4) Prowadzenie poradnictwa socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, medycznego, prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, a także prowadzenie pracy socjalnej,
- 5) Realizowanie programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- 6) Opracowywanie i realizowanie indywidualnych oraz grupowych działań edukacyjnych, które są kierowane do osób doznających przemocy domowej,
- 7) Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez np. zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej,
- 8) Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
- 9) Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 10) Publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Głównycach informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Wskaźniki:

- 1) liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 2) liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
- 3) liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych,
- 4) liczba interwencji związanych z przemocą domową,
- 5) liczba założonych Niebieskich Kart,
- 6) liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad,
- 7) liczba osób korzystających z poradnictwa,
- 8) liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia,
- 9) liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych dot. przemocy domowej,
- 10) liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,

- 11) liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych,
- 12) liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- 13) liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- 14) liczba osób, którym zapewniono schronienie,
- 15) liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej.

II CEL: Zwiększenie skuteczności programów dla osób stosujących, a także podejrzanych o przemoc domową.

Kierunki działań:

- 1) Motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno- terapeutycznych,
- 2) Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc domową,
- 3) Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową,
- 4) Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu. Wprowadzenie zasady informowania we wniosku, czy w otoczeniu osoby nadużywającej alkoholu funkcjonują osoby małoletnie,
- 5) Wypracowanie standardów monitoringu po zamknięciu procedury Niebieskie Karty (art. 9h ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Wskaźniki:

- 1) liczba zorganizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych,
- 2) liczba osób uczestniczących w wyżej wymienionych programach,
- 3) liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutyczny,
- 4) liczba założonych i zakończonych Kart w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- 5) liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- 6) liczba złożonych zawiadomień w sprawie wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń,
- 7) liczba skierowanych wniosków do GKRPA.

III CEL: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

- 1) Prowadzenie badań nad zjawiskiem występowania przemocy na terenie Gminy Główny (m.in. diagnozy, ekspertyzy, ewaluacje, badania ankietowe),
- 2) Realizowanie porad oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 3) Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w tym tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy,
- 4) Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej (w tym także rodziców) na temat przemocy domowej m.in. poprzez organizowanie prelekcji, spotkań rodzinnych itp.,
- 5) Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców,
- 6) Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych (np. plakatów, broszur, ulotek),

w tym na temat przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania,

- 7) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej,
- 8) Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej (w szczególności wobec dzieci, kobiet, osób starszych lub niepełnosprawnych).
- 9) Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację lokalnych akcji i kampanii lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- 1) liczba opracowanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- 2) liczba lokalnych i ogólnokrajowych kampanii społecznych, w których uczestniczyła tutaj Gmina
- 3) liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników ww. działań,
- 4) liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne,
- 5) liczba udzielonych porad,
- 6) liczba zorganizowanych prelekcji dla społeczności lokalnej oraz liczba uczestników,
- 7) liczba przeprowadzonych spotkań, pogadanek profilaktycznych dla rodziców oraz liczba uczestników,
- 8) liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych w ramach programów profilaktycznych,
- 9) liczba zorganizowanych akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których Gmina uczestniczyła,
- 10) liczba uczestników akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

IV CEL: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Kierunki działań:

- 1) Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli podmiotów, podejmujących działania na rzecz rodzin doznających przemocy domowej (w tym w szczególności zadbanie o sferę psychiczną pracowników poprzez szkolenia z zakresu radzenia sobie ze stresem, motywacji, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu),
- 3) Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia,
- 4) Zapewnienie dostępu pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych.

Wskaźniki:

- 1) liczba przeprowadzonych szkoleń,
- 2) liczba uczestników szkoleń,
- 3) liczba superwizji i innych form wsparcia,
- 4) liczba osób korzystających z wyżej wymienionych form wsparcia zawodowego,

- 5) liczba zakupionych i udostępnionych materiałów edukacyjnych dla pracowników pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

3. Monitorowanie, sprawozdawczość i wymiana informacji oraz środki finansowe na realizację Programu.

- **Monitorowanie**

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Główczytach.

- **Sprawozdawczość i wymiana informacji**

Wypełniając powinność wymiany informacji, mającej zapewnić sprawne i skoordynowane działania gminnych instytucji oraz podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Główczytach do dnia 31 marca każdego roku przedstawia Radzie Gminy zbiorcze informacje z realizacji Programu, pozwalające ocenić stan realizacji celów i wskaźników Programu.

- **Finansowanie Programu**

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy oraz dotacji przyznanej w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej, jak również środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IV. Zestawienie tabel

Tabela 1

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” na terenie Gminy Główczyce.....str. 14

Tabela 2

Podział Niebieskich Kart w zależności od osoby doznającej przemocystr. 15

Tabela 3

Zestawienie ilościowe posiedzeń Zespołu oraz Grup Roboczych/Diagnostyczno-Pomocowychstr. 16

Tabela 4

Zestawienie wyników ankiety.....str. 16

Tabela 5

Finansowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego – środki własne Gminy Główczyce.....str. 17